

Kuinka järjestää ilmastokeskustelutunti perjantaina 25.9?

Koronaviruksen takia kansainvälisenä ilmastolakkopäivänä 25.9. ei järjestetä suuria koululakkoja, mutta sen sijaan kannustamme koululuokkia keskustelemaan ilmastomuutoksesta ja omistamaan ainakin yhden tunnin perjantaista 25.9. ilmastolle ja ympäristöasioille! Tässä tiedostossa on materiaaleja ja keskusteluteemoja, joita voitte käyttää :)

Opettajana sinun ei tietenkään tarvitse käydä kaikkea materiaalia läpi tai olla kaikkietävä ilmastomuutosasiantuntija. Ilmastotunnin pääasia on herättää keskustelua ilmastomuutoksesta tavalla tai toisella. Voitte valikoida listalta juuri luokkaanne kiinnostavia ja luokka-asteellenne sopivia aiheita, tai lähteä keskustelemaan oppilaiden omien ideoiden pohjalta. Ennen kaikkea tunnin ei ole tarkoitus olla luentomuotoinen, vaan keskittyä nimenomaan yhteiseen keskusteluun.

Vaikka tiedostossa on tarkkojakin malleja ja kysymyksiä keskustelun avaukseksi, ei niiden ole tarkoitus rajata keskustelua. Materiaali on apuna opettajille madaltamaan kynnystä pitää ilmastoaiheinen oppitunti, mutta materiaalista mitään ei ole kuitenkaan pakko käyttää. Tärkeintä on keskusteleminen niistä asioista ja sillä tavalla, miten yhdessä luokan kanssa koette hyväksi. Toivomme, että keskustelu on pääasiassa oppilaslähtöistä ja heitä itseään kiinnostavista aiheista niin, että keskustelutunti on luokan yhteinen, eikä vain opettajajohtoinen.

Aiheideoita:

- ilmasto-oikeudenmukaisuus
- miten voi itse vaikuttaa
- mihin kaikkeen ilmastomuutos vaikuttaa, mikä kaikki muuttuisi, miten ilmastomuutos koskettaa omaa elämää (voi keskustella esim. <https://www.korvaamaton.fi/> kampanjan tyyliä)
- ilmastoahdistus

Linkkejä ja opetusmateriaaleja:

Ilmastomuutos 100 sekunnissa: (*Huom!* Video on vuodelta 2015, ja sen lopussa mainitaan lämpenemisen rajoittaminen 2 asteeseen, mutta nykyään lukema on 1,5 astetta)
https://areena.yle.fi/1-3157445?utm_medium=social&utm_campaign=areena-ios-share

Ilmatieteenlaitoksen video ilmastomuutoksesta:
<https://www.youtube.com/watch?v=mXc7BSAY27s>

Yle Areenan ilmastoaiheisia ohjelmia:
<https://areena.yle.fi/tv/ohjelmat/30-1517>

WWF:n opetusmateriaalit:

<https://wwf.fi/opettajille/>

Open ilmasto-opas: (ilmastoasiaa myös eri oppiaineiden näkökulmasta)

<https://openilmasto-opas.fi/>

Luokanopen ilmasto-opas:

<https://luokanopenilmasto-opas.fi/>

Mappa-materiaalipankki:

<https://mappa.fi/fi/etusivu>

Ilmastokirjo - open työkalupakki

<http://ilmastokirjo.fi/open-tyokalupakki/>

Circular classroomin materiaalit:

<https://circularclassroom.com/fi/opettajille/>

Agenda 2030 opettajan opas:

<https://teemapaivat.maailma2030.fi/>

Climate change material for teachers and students -esitys

<https://docs.google.com/presentation/d/1iCeSXOXu5hv8z8U7qhV8-JyH7DFaWil20-JZWRolkrk/edit#slide=id.p>

Korvaamaton-kampanjan video (nettisivun etusivulla):

<https://www.korvaamaton.fi/>

Ilmasto-oppaan visualisoinnit:

<https://ilmasto-opas.fi/fi/ilmastonmuutos/videot-ja-visualisoinnit/-/artikkeli/b4df9633-7e1f-4389-9dd0-a0539588f211/visualisoinnit.html>

På svenska:

<https://www.wwf.se/klimat/>

<https://www.wwf.se/utbildning/uppgiftsbanken/?uppgiftsomrade=klimat>

In English:

- Climate change material for teachers and students - presentation

<https://docs.google.com/presentation/d/1iCeSXOXu5hv8z8U7qhV8-JyH7DFaWil20-JZWRolkrk/edit#slide=id.p>

-Climate change policy: Is Finland doing enough? - podcast

<https://areena.yle.fi/audio/1-50273902>

TEEMA: Miten ilmastonmuutos vaikuttaa meihin?

Mihin kaikkeen ilmastonmuutos vaikuttaa? Mikä kaikki muuttuisi ilmaston lämmetessä liikaa? Miten ilmastonmuutos koskettaa suomalaisen lapsen tai aikuisen elämää? Miten ilmastonmuutos vaikuttaa omaan arkeeni?

Keskustelua ilmastonmuutoksesta ja sen vaikutuksista sekä maailmalla että omassa arjessa. Ilmastonmuutos tulee vaikuttamaan myös Suomeen ja suomalaisen arkeen, ja keskustelua voi pohjustaa esimerkiksi yllä olevilla kysymyksillä.

Esimerkkejä keskustelun pohjustuksiksi (näistä voi valita yhden, useamman tai ei yhtään):

-Katsokaa video ilmastonmuutoksen vaikutuksista pohjoisiin alueisiin (<https://www.youtube.com/watch?v=ZCESZliXmyo>). Voitte keskustella siitä, miten ilmastonmuutos vaikuttaa eri puolilla maailmaa – miten päiväntasaajalla tapahtuvat muutokset eroavat ilmastonmuutoksen vaikutuksista esimerkiksi Suomeen? Voitte myös pohtia esimerkiksi sitä, miten ilmastonmuutos vaikuttaa ja tulee vaikuttamaan suomalaisen arkeen ja Suomen luontoon.

-Tutustukaa ilmastonmuutoksen vaikutuksiin Euroopassa (<https://www.europarl.europa.eu/news/fi/headlines/priorities/ilmastonmuutos/20180905STO11945/ilmastonmuutoksen-vaikutukset-euroopassa>). Pohtikaa, miten ilmastonmuutoksen vaikutukset eroavat verrattaessa esimerkiksi Etelä-Eurooppaa ja Suomea. Voitte myös miettiä, mitkä kuvassa esitetyistä vaikutuksista näkyvät jo nyt, tai mitä seuraamuksia vaikutuksilla on (esim. vähemmän lunta ja jäätä > kylmyydestä riippuvaiset lajit vähenevät tai siirtyvät).

-Tutkikaa vuoden 2019 Punaista listaa (<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2019/03/08/lajien-punainen-lista-katso-mitka-suomen-elaimet-ovat-vaarantuneet>). Voitte pohtia esimerkiksi sitä, mitä kaikkia vaikutuksia ilmastonmuutoksella on jo ja tulee olemaan Suomen luontoon ja eläimiin.

-Tutustukaa vuoden 2019 eduskuntavaalien alla toteutettuun Korvaamaton-kampanjaan (<https://www.korvaamaton.fi/>). Voitte myös katsoa pohjustukseksi sivustolla olevan videon. Tämän jälkeen voitte keskustella esimerkiksi siitä, mitä teille korvaamatonta ilmastonmuutos uhkaa, ja mitkä asiat arjessa muuttuvat, jos ilmasto lämpenee liikaa. Mitä asioita moni pitää itsestäänselvyytenä, mutta jotka eivät olisikaan enää sellaisia ilmaston muuttuessa?

TEEMA: Ilmasto-oikeudenmukaisuus

Miten ilmastonmuutos liittyy tasa-arvoon? Pitäisikö kaikkien maailman ihmisten tehdä yhtä paljon ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi? Miten ilmastonmuutos koskettaa esimerkiksi suomalaista verrattuna kehittyvien maiden ihmisiin? Miten ilmasto-oikeudenmukaisuutta voisi parantaa?

Keskustelua ilmasto-oikeudenmukaisuudesta ja eri asemassa olevien ihmisten roolista ilmastonmuutoksen vaikutuksissa ja hillitsemisessä. Ilmastonmuutos vaikuttaa ja tulee vaikuttamaan eri tavalla eri asemassa ja maailmankolkassa oleviin ihmisiin, ja keskustelua voi pohjustaa esimerkiksi yllä olevilla kysymyksillä.

Esimerkkejä keskustelun pohjustuksiksi (näistä voi valita yhden, useamman tai ei yhtään):

-Tutkikaa maailmankarttaa ekologisesta jalanjäljestä per henkilö (vuoteen 2016 asti) (<http://data.footprintnetwork.org/#/>). Voitte pohtia esimerkiksi

-Missä maanosissa ekologinen jalanjälki/per hlö näyttää olevan keskimäärin suurempi? Entä pienempi?

-Mistä erot maiden ja maanosien ekologisessa jalanjäljessä/per hlö johtuvat?

-Mitä eroja voisi olla suurimpien ja pienimpien ekologisen jalanjäljen/per hlö omaavien maiden elintapojen välillä? Millaista elämää ihmiset, joilla on pieni ekologinen jalanjälki, elävät? Entä ne, joilla jalanjälki on suurempi?

-Etsikää kartasta maa nimeltä Itä-Timor (East Timor, Indonesian tienoilla). Sen ekologinen jalanjälki henkilöä kohden oli vuonna 2016 kartassa listatuista maista pienin. Pohtikaa: Entä jos kaikki maailman ihmiset eläisivät niin, että heidän ekologinen jalanjälkensä olisi yhtä pieni? Mitä esimerkiksi länsimaalaisten, tai suomalaisen, pitäisi tehdä toisin, jotta ekologinen jalanjälki olisi niin pieni? Voitaisiko joskus koko maailmassa saavuttaa Itä-Timorin ihmisten ekologisen jalanjäljen kaltainen lukema? Mitä pitäisi tehdä, jotta sellainen toteutuisi?

-Etsikää kartasta maa nimeltä Qatar (Saudi-Arabian vieressä). Sen ekologinen jalanjälki henkilöä kohden oli vuonna 2016 kartassa listatuista maista suurin. Pohtikaa: Mitä tapahtuisi, jos kaikki maailman ihmiset eläisivät niin, että heidän ekologinen jalanjälkensä olisi yhtä suuri? Mitä vaikutuksia sillä olisi ilmastolle ja ympäristölle? Miten muualla voitaisiin välttää ekologisen jalanjäljen kasvaminen niin suureksi?

-Etsikää kartasta Suomi. Voitte pohtia, minkälainen ekologinen jalanjälki henkilöä kohti Suomessa on esimerkiksi pienimpiin ja suurimpiin ekologiin jalanjälkiin verrattuna. Keskustelkaa Suomen tilanteesta: Onko Suomen ekologinen jalanjälki henkilöä kohden hyvällä vai huonolla mallilla? Miten sitä voisi muuttaa parempaan suuntaan? Mitä tapahtuisi, jos kaikki maailman ihmiset eläisivät niin, että heidän ekologinen jalanjälkensä olisi saman kokoinen kuin Suomella? Mitä vaikutuksia sillä olisi ilmastolle ja ympäristölle?

-Mitä Suomi voisi tehdä, jotta maailmalla erot ekologisessa jalanjäljessä/per hlö tasoittuisivat? Voitte keksiä keinoja, miten Suomi voisi auttaa eri maita saamaan kohtuullisen ekologisen jalanjäljen ja samalla inhimilliset elinolot.

-Katsokaa video ilmastonmuutoksesta ja tyttöjen oikeuksista (https://www.youtube.com/watch?v=t7e_yzg8rDg). Voitte keskustella siitä, miten

ilmastonmuutos vaikuttaa tyttöihin eri puolilla maailmaa. Mitä vaikutuksia ilmastonmuutoksella on ja tulee olemaan suomalaisen tytön elämään, entä kehittyvässä maassa asuvan? Miten ilmastonmuutos liittyy oikeudenmukaisuuteen? Voitte myös pohtia, miten eri puolilla maailmaa asuvien tyttöjen valmiudet vaikuttaa ilmastonmuutokseen eroavat. Entä maailman eri valtioiden valmiudet? Miten esimerkiksi Suomesta käsin voisi auttaa kehittyvien maiden ihmisten tilanteessa?

TEEMA: Miten fossiilisten polttoaineiden käyttö vaikuttaa ilmastonmuutokseen?

Minkälainen vaikutus fossiilisilla polttoaineilla on ilmastonmuutokseen? Mitä, jos fossiilisten polttoaineiden käyttöä jatketaan tulevaisuudessakin entiseen tapaan? Mitä vaihtoehtoja fossiilisille polttoaineille on? Miten voin itse käyttää mahdollisimman vähän fossiilisia polttoaineita?

Keskustelua fossiilisten polttoaineiden vaikutuksista ilmastonmuutokseen ja vaihtoehtoisista energialähteistä. Ilmastonmuutoksen estämiseksi fossiilisista polttoaineista tulee luopua lopulta kokonaan. Keskustelua voi pohjustaa esimerkiksi yllä olevilla kysymyksillä.

Esimerkkejä keskustelun pohjustuksiksi (näistä voi valita yhden, useamman tai ei yhtään):

-Tutustukaa fossiilisten polttoaineiden laskuriin

(<https://www.theguardian.com/environment/ng-interactive/2015/apr/10/how-much-fossil-fuel-are-we-using-right-now>). Voitte laittaa laskuriin oman ikänne ja katsoa, kuinka paljon fossiilisia polttoaineita on käytetty elinaikananne, ja kuinka kauan suunnilleen niitä voi enää käyttää liiallisen lämpenemisen rajoissa. Voitte miettiä, mihin kaikkeen fossiilisia polttoaineita käytetään niin paljon ja mihin niitä ei välttämättä tarvitsisi käyttää.

Huom! Laskuri on edelleen toimiva, mutta koska se on tehty vuonna 2015 ennen Pariisin ilmasopimuksen solmimista, siinä puhutaan kahdesta celsiusasteesta. Vuonna 2015 solmittu Pariisin ilmasopimus kuitenkin velvoittaa valtiot rajaamaan lämpenemisen 1,5 asteeseen, joten todellisuudessa aikaa fossiilisten polttoaineiden käytön lopettamiseen on vielä lyhyempi.

-Tutustukaa WWF:n artikkeliin turpeesta

(<https://wwf.fi/uutiset/2020/08/nain-turpeen-energiakaytosta-luopuminen-auttaisi-luontoa-ja-il-mastoa/>). Voitte myös katsoa esimerkiksi SLL:n videon (<https://www.youtube.com/watch?v=ROP-VQwC4W0>). Voitte pohtia, mihin kaikkeen turvetta käytetään, ja millä niitä asioita voisi korvata. Voitte myös keskustella esimerkiksi kokemuksistanne soihin liittyen – onko joku joskus käynyt suolla? Minkälaista siellä on, mitä eläin- ja kasvilajeja siellä voi nähdä? Mitä kaikkea menetetään käyttämällä soita turpeen polttamiseen?

-Tutkikaa diagrammia energian kulutuksesta vuosina 1960-2017 (<https://findikaattori.fi/fi/25>). Voitte pohtia, miksi energiankulutus on lisääntynyt niin paljon 60-luvulta tähän päivään. Voitte esimerkiksi miettiä ratkaisuja, miten energian kulutusta voisi vähentää, ja mitä kuuluu

diagrammissa violetilla esitettyihin uusiutuvan energian lähteisiin. Miten niitä voisi hyödyntää paremmin? Miten taas fossiilisten polttoaineiden osuutta voisi vähentää?

OPPIAINE: Historia

-Tutustukaa Ylen artikkeliin ilmastopäästöistä

(<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2018/12/12/ilmastonmuutos-on-ihmiskunnan-kohtalonkysymys-tutki-kuka-paastoista-oikeastaan>). Voitte tarkastella erityisesti artikkelin alkua ja ”Hiilidioksidipäästöjen historiaa” -väliotsikon alla olevaa kuvaa. Voitte pohtia esimerkiksi

-Teolliseen vallankumoukseen asti maailman hiilidioksidipäästöt olivat lähes nollassa. Mitkä asiat ovat teollisesta vallankumouksesta lähtien aiheuttaneet päästöjen nousua?

-Miksi päästöt ovat kasvaneet viimeisen 60 vuoden aikana niin paljon? Mitkä historialliset tapahtumat ja seikat ovat vaikuttaneet päästöjen huimaan kasvuun?

-Miksi päästöjen vähentäminen tuntuu ihmisistä nyt niin vaikealta?

-Minkälaista elämää ihmiset ennen teollista vallankumousta elivät? Entä 1900-luvulla? Mikä ihmisten elämäntavassa on muuttunut tähän päivään tultaessa? Voitaisiinko ilmastomuutoksen hillitsemisessä ottaa oppia aiemmin historiassa eläneiden ihmisten elämäntavoista?

-Perehtykää ihmisten luontosuhteisiin historian eri aikoina (esim.

<https://www.helsinki.fi/fi/uutiset/kieli-kulttuuri/mita-jos-olisimme-metsastaja-kerailijoita> (etenkin jutun alkupuoli), <https://www.tiede.fi/artikkeli/uutiset/suomalainen-vihasi-metsaa>). Voitte pohtia esimerkiksi

-Minkälainen suhde luontoon metsästäjä-keräilijöillä oli ja on? Entä miten se muuttui, kun alettiin viljelemään maata?

-Voitte pohtia luontosuhdetta historian eri aikakausien kautta. Miten luontosuhde on voinut vaihdella ajan, paikan, kulttuurin ja yhteiskunnallisen aseman mukaan?

-Keskustelkaa suomalaisten luontosuhteesta. Miten historian eri aikoina eläneet suomalaiset ovat suhtautuneet luontoon? Millaisena he ovat nähneet luonnon eri aikoina: pelottavana vai turvallisena, rentoutumispaikkana, riesana, hyödynnettävänä asiana, jonakin muuna? Minkälainen suomalaisten suhde luontoon on nyt? Onko olemassa jotakin stereotypioita suomalaisten suhteesta luontoon?

-Minkälaisia luontosuhteita nykyajan ihmisillä on? Miten ne eroavat historian eri aikojen luontosuhteista? Mitä samaa niissä on? Näkyykö ilmastokeskustelussa luonnon kunnioitus, vai nähdäänkö luonto vain välineenä? Miten nykyajan luontosuhde vaikuttaa tekoihin?

OPPIAINE: Uskonto

-Perehtykää materiaaleihin paavi Franciscuksesta, Franciscus Assisilaisesta ja ilmastonmuutoksesta (Uutinen: <https://yle.fi/uutiset/3-10246563> Uutinen: <https://www.helsinki.fi/fi/uutiset/talous-yhteiskunta/mita-paavi-sanoi-ilmaston-muuttumisesta> Video: <https://www.youtube.com/watch?v=tJffdtfWIDg> Artikkel: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2020/04/06/franciscus-ja-mina-jumalan-koyhan-tarina> Artikkel: <https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/ahdistavatko-kulutussyhteiskunta-ilmastonmuutos-ja-sisainen-tyhjyys-kuuntele-franciscus-assisilaista-kehottaa-piispa-jari-jolkkonen#360bd59f>). Voitte pohtia esimerkiksi

-Mikä rooli paavilla on ilmastonmuutoskeskustelussa?

-Kuinka merkittävän vaikutuksen uskotte olevan katolisilla, mitä paavi on ilmastonmuutoksesta sanonut? Entä muille?

-Miten ilmastonmuutoksen hillitseminen liittyy kristillisiin arvoihin?

-Nykyinen paavi Franciscus on ottanut nimensä Franciscus Assisilaiselta. Mitä yhtäläisyyksiä heidän ajattelutavoissaan ilmastonmuutoksen suhteen on?

-Minkälainen elämäntapa ja ajattelumalli Franciscus Assisilaisella oli? Voisiko hänen elämäntavastaan ottaa oppia ilmastonmuutoksen hillitsemiseen tai päästöjen vähentämiseen? Miten?

-Tutustukaa artikkeliin ja nettisivuun

(<https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/uskonnot-yrittavat-pysayttaa-ilmasto-katastrofin#360bd59f> ja

<https://fore.yale.edu/Climate-Emergency/Climate-Change-Statements-from-World-Religions>)

Voitte keskustella, minkälaisia eri näkökulmia ja kantoja maailman eri uskonnoissa on ilmastonmuutoksen ja luonnon suhteen. Miten ne eroavat toisistaan? Mitä yhtäläisyyksiä niissä on? Voitte pohtia, minkälainen rooli uskonnoilla on tai voisi olla ilmastonmuutoksen hillitsemisessä.

-Tutustukaa luonnonuskontoihin. Voitte pohtia, minkälainen luontosuhde luonnonuskonnoilla on. Miten luonnonuskontojen luontosuhde eroaa muiden uskontojen, tai muun väestön yleisestä luontosuhteesta? Voisiko luonnonuskontojen suhtautumisesta luontoon ottaa oppia ilmastonmuutoksen hillitsemiseen? Voitte myös ideoida, millä tavoin ihmiset voisi saada arvostamaan luontoa enemmän.

-Tutustukaa saamelaisiin ja ilmastonmuutokseen liittyviin materiaaleihin (Raportti:

<https://oikeusministerio.fi/-/10616/raportti-saamelaisien-sopeutumiselle-ilmastonmuutokseen-on-mahdollisuuksia> Tutkimus:

<https://www.ulapland.fi/news/Saamelaiset-ovat-yha-alttiimpia-ilmastonmuutoksen-kielteisille-vaikutuksille/oki1ivzh/eceb5e94-23ab-440e-9c22-babfeaa2ca35> Uutinen:

<https://yle.fi/uutiset/3-11413415> (Adressi:

https://www.adressit.com/ei_kaivoksia_suomen_kasivarteen)) Voitte pohtia, miten eri

kulttuureihin kuuluminen vaikuttaa ilmastonmuutoksen vaikutuksiin, siihen suhtautumiseen

tai ihmisen luontosuhteeseen. Minkälaista uskonnollisuutta saamelaisuudessa on tai on ollut? Miten se vaikuttaa saamelaisten luontosuhteeseen? Voisiko saamelaisten kulttuurista oppia jotakin ilmastonmuutoksen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen hillitsemiseen? Voitte myös miettiä, miten eri puolilla maailmaa ja eri kulttuureissa suhtaudutaan ilmastonmuutokseen ja miten näkemykset eri kulttuureissa eroavat.

-Tutustukaa *Raamatun* mainintoihin luonnosta ja ympäristöstä (esim. 1. Moos. 1, 1. Moos. 2:15, 3. Moos. 25, Jes. 65:25 (+Katekismus: 7. käsky)) Voitte pohtia esimerkiksi

-Miten tulkitsette nämä Raamatunkohdat? Miten ne voisivat liittyä ilmastonmuutokseen tai luontoon?

-Mitä Raamatun luontoon liittyvät kohdat kertovat sen ajan ihmisten luontosuhteesta? Miten ihmisen suhde luontoon on muuttunut?

-Voisimmeko ottaa oppia Raamatun ajan ihmisten luontosuhteesta tai Raamatunkohdista nyt ilmasto- ja ympäristökriisin aikana?

-Tutustukaa Suomen evankelisluterilaisen kirkon ilmastonmuutokseen ja luontoon liittyviin materiaaleihin (esim. <https://www.ekopaasto.fi/>, <https://evl.fi/plus/yhteiskunta-ja-kirkko/kestava-kehitys/hiilineutraali-kirkko>, <https://www.youtube.com/watch?v=B892ow3pY00>). Voitte pohtia esimerkiksi

-Miten Suomen ev. lut. kirkko suhtautuu ilmastonmuutokseen?

-Minkälainen rooli kirkolla on tai voisi olla ilmastonmuutokseen liittyvässä keskustelussa? Entä ilmastotoimissa?

-Miten ilmastonmuutoksen hillitseminen ja luonnon arvostaminen liittyy kristillisiin arvoihin?

OPPIAINE: Kuvataide

-Keskustelkaa: Voiko taiteella vaikuttaa yhteiskunnallisiin asioihin? Entä ilmastonmuutoksen hillitsemiseen? Voitte keksiä keinoja, miten. Minkälaisia ilmastonmuutokseen liittyviä tunteita taide voi herättää? Miten taiteella voisi tuoda ilmastonmuutosta esille?

-Tutustukaa Facebookissa tai Instagramissa käyttäjän *Ilmastomeemit* julkaisuihin. Voitte keskustella esimerkiksi: Mitä tunteita ilmastonmuutosaiheiset meemit herättävät? Voisiko meemien avulla saada ihmisiä toimimaan ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi? Minkälaiset koette hyväksi, minkälaiset huonoiksi ilmastomeemeiksi? Onko meemeissä joitakin samana toistuvia aiheita tai kuvia, tai kuvia, joita olette nähneet muissa meemeissä? Miten monessa asiayhteydessä kiertävät kuvat vaikuttavat tulkintaan meemistä?

-Tutustukaa Eero Järnefeltin teokseen *Raatajat rahanalaiset (Kaski)* vuodelta 1893 (<https://www.kansallisgalleria.fi/fi/object/392378>). Keskustelkaa teoksesta ilmastonmuutoksen ja ympäristön näkökulmasta. Miten teos voisi liittyä ilmastoon ja

ympäristöön? Mitä tunteita teos herättää? Missä muissa tunnetuissa tai vähemmän tunnetuissa, vanhoissa tai uusissa teoksissa voisi olla kytkentöjä ympäristökriisiin, luontoon tai ilmastonmuutokseen?

-Katsokaa kuvia ilmastomarsseilta ja -lakoista (SLL:

<https://www.sll.fi/helsinki/2019/04/11/nyt-on-pakko/> HS:

<https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000006035851.html> YLE: <https://yle.fi/uutiset/3-10691466>

FIGBC: <https://figbc.fi/tunnelmia-ilmastokadulta-koululaisten-mielenosoitus/>). Minkälaisia taiteen keinoja ilmastomielenosoituksissa on käytetty? Minkälaisia kylttejä tai banderolleja kuvissa näkyy? Mitä eroja ja yhtäläisyyksiä niissä on? Huomaatteko värejä, jotka mielenosoittajien kylteissä toistuvat toisia enemmän? Mitä nämä värit voisivat kuvata tai miten ne liittyvät ilmastonmuutokseen? Miten kuvissa näkyvillä eri taiteen keinoilla pyritään vaikuttamaan? Voitte myös esimerkiksi miettiä, minkälaisia kylttejä tai muita voisi taiteen avulla toteuttaa.